

Piękno w obiekcie pożądania, czyli o pożądaniu piękna w obiekcie pożądania. O kategorii Bluffu w czasach PRL. Zygmunt Rytka Fiat 126 p.

Zajęcia z wykorzystaniem technologii informacyjno – komunikacyjnej (TIK).

Opracował:

Mariusz Widawski

Czas:

2 godziny lekcyjne

Treści nauczania zgodne z podstawą programową: IV etap edukacyjny: uczeń odbiera teksty kultury i wykorzystuje informacje w nich zawarte, z uwzględnieniem specyfiki medium, w którym są przekazywane; analizuje temat dzieła oraz treści i formę w kontekście jego różnych funkcji oraz dostrzega i nazywa związek między dziełem a sytuacją społeczno-historyczną, w której powstało.

Pytanie kluczowe:

Jak kreuje się obiekt pożądania w zespoleniu z pięknem?

Cele lekcji:

Po zajęciach uczeń będzie umiał:

- wykorzystać różne teksty kultury (w tym film) do interpretacji i przedstawienia własnego poglądu na tematy: kreowania konsumpcyjnych potrzeb i gustów przez ideologię oraz bluffu;
- dokonać analizy i interpretacji świata przedstawionego w filmie;
- zinterpretować dzieło filmowe z uwzględnieniem konkretnych zagadnień;
- sformułować i przedstawić argumenty przekonujące do własnej interpretacji filmu;
- wskazywać i nazywać mechanizmy kreacji postaw hedonistycznych kształtowanych przez propagandę ideologiczną;
- rozpoznawać cechy sztuki pop artu i jej funkcyjność wobec ideologii konsumpcjonizmu i hedonizmu.

Metody pracy:

- burza mózgów
- burza pytań
- dyskusja, dyskusja kierowana
- ukierunkowana praca z tekstem publicystycznym
- praca z dziełem filmowym
- praca w grupach
- praca zespołowa
- analiza filmu
- tekstu publicystycznego.

Środki dydaktyczne:

- film Zygmunta Rytki Fiat 126p (film dostępny online na stronie internetowej Filmoteki Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie: <http://artmuseum.pl/filmoteka/?l=0&id=513>);
- teksty publicystyczne zamieszczone w Internecie;
- materiał pomocniczy.

Pojęcia kluczowe:

piękno, pożądanie, bluff, PRL, fiat 126p, asocjacje, ideologia, funkcyjność i funkcjonalność dzieła sztuki, kreacja, fotografia, film jako dzieło sztuki, czasoprzestrzeń filmu, bohaterowie filmu, sekwencje sfilmowanych zdarzeń, filmowy temat/ problem, kompozycja filmowego obrazu, gramatyka filmowego języka, pop art.

Uwagi:

1. Zajęcia składają się z trzech etapów: przygotowania do odbioru filmu, projekcji filmu i pracy nad filmem i wokół filmu po jego obejrzeniu.
2. W trakcie zajęć uczniowie muszą mieć dostęp do Internetu.

Przebieg lekcji:

Jak pracować z filmem Zygmunta Rytki Fiat 126 p?

Etapy pracy[1]

LEKCJA PIERWSZA

ETAP I.

Żeby wiedzieć..., czyli przygotowanie do odbioru filmu.

1. Zapisz na tablicy hasło: „fiat 126p” i poproś uczniów o podanie swobodnych skojarzeń związanych z przedmiotowym hasłem. Zapisuj na tablicy uczniowskie asocjacje.
2. Poinformuj uczniów, że celem tej części lekcji jest przygotowanie ich do świadomego, kompetentnego i ukierunkowanego odbioru filmu Zygmunta Rytki Fiat 126p.
3. Zapytaj uczniów o ich wiedzę historyczno – polityczną i socjologiczną na temat fiata 126p – samochodu, który zmotoryzował Polskę.
4. Uzupełnij wiedzę uczniów, proponując im obejrzenie wybranych filmów, które tematycznie związane są z przedmiotowym zagadnieniem.[2]
5. Podziel klasę na kilkusobowe zespoły i poleć im uważną lekturę tekstu 35 lat Fiata 126p[3], a następnie na jego podstawie opracowanie artykułu hasłowego do Encyklopedii: samochody PRL-u, zawierającego pięć najważniejszych, według nich, informacji o tym samochodzie. Przedstawiciele grup prezentują na forum klasy wyniki zespołowej pracy.

ETAP II.

Żeby rozumieć i zrozumieć film..., czyli wprowadzenie do filmu.

1. Poinformuj uczniów, iż kolejnym etapem ich pracy będzie pozyskanie informacji na temat Zygmunta Rytki – twórcy filmu Fiat 126p i okoliczności powstania samego filmu.
2. Zaproponuj uczniom lekturę tekstu Czasoprzestrzenne projekty Zygmunta Rytki [4], a następnie na jego podstawie wskazanie kilku najistotniejszych charakterystycznych cech definiujących i określających twórczość Rytki. Indywidualna praca uczniów i ich swobodne, lecz ukierunkowane wypowiedzi.
3. Zapisz na tablicy hasło: „Fotografia czy film?”, a następnie przytocz fragment wywiadu Joanny

Szczepanik z Zygmuntem Rytką (materiał pomocniczy), prosząc uczniów o przeczytanie wypowiedzi artysty odnoszącej się do fotografii, której źródłem jest film.[5]

ETAP III.

Żeby patrząc na film, dostrzegać w nim to, co ważne..., czyli na co trzeba zwrócić w sposób szczególny uwagę, oglądając film.

Poproś uczniów, aby w czasie oglądania filmu zwrócili w sposób szczególny swą uwagę na (projekcja ukierunkowana):

- czasoprzestrzeń filmu,
- bohaterów filmu,
- sekwencje sfilmowanych zdarzeń,
- podejmowany w filmie temat/ problem,
- kompozycję filmowego obrazu,
- gramatykę filmowego języka.

Powyższe zagadnienia zapisz w miejscu dla uczniów widocznym.

LEKCJA DRUGA

ETAP IV.

Żeby zobaczyć, przeżyć, doświadczyć..., czyli projekcja filmu.

ETAP V.

Żeby pracować z filmem i na filmie... czyli:

a) porozmawiamy o uczuciach... Zapytaj uczniów o uczucia, emocje, jakie wzbudził w nich film, jak go oceniają, jak wartościują. Swobodne, lecz ukierunkowane wypowiedzi uczniów.

b) przeanalizujemy treść filmu...

1. Zwróć uwagę uczniów na zapisane tematy/ zagadnienia, które ukierunkowały odbiór przez nich filmowego obrazu Z. Rytki i poleć im, aby pracując w zespołach, dokonali ich analizy.
2. Zaproś przedstawicieli poszczególnych grup do przedstawienia na forum klasy wyników zespołowej pracy. Podczas uczniowskich prezentacji wywiąże się prawdopodobnie dyskusja wynikająca z odmiennej analizy (interpretacji) przedmiotowych zagadnień. Dokonaj podsumowania/ syntezy tej części lekcji.

ETAP VI.

Żeby dyskutować z filmem i o filmie..., czyli dyskusja po filmie o filmie.

1. Zapisz na tablicy temat lekcji i poinformuj uczniów, że obecnie dokonają próby zdefiniowania i opisu kategorii: piękna i pożądania w aspekcie filmu Fiat 126p.
2. Rozdaj każdej z grup kartki z wypisanymi hasłami: PIĘKNO, POŻĄDANIE, a następnie poproś ich o:
  - wypisanie swobodnych asocjacji związanych z tymi hasłami;
  - sformułowanie pytań dotyczących przedmiotowych haseł;
  - postawienie pytań w związku z pięknem i pożądaniem w kontekście filmu Rytki.
3. Poproś poszczególne grupy o zaprezentowanie wyników swoich prac. Skomentuj uczniowskie wypowiedzi. Dokonaj ich uogólnienia i syntezy.
4. Zwróć uwagę uczniów na kategorię „bluffu”, która pojawia się w temacie lekcji i poleć uczniom jej objaśnienie w odwołaniu się do słów artysty, który w swej wypowiedzi definiuje to pojęcie.
5. Zaproś uczniów do dyskusji ukierunkowanej poniższymi zagadnieniami:

Temat 1. Fiat 126p w służbie ideologii, czyli o funkcyjności i funkcjonalności „malucha” w PRL-u.
Temat 2. Pop art., czyli...? W poszukiwaniu pop artu w filmie Rytki.
Temat 3. Filmowy obraz mówi. Ale jak mówi? Rzecz o artystycznym ujęciu tematu i problemu.
Temat 4. O mechanizmach kształtowania i wpływania na gusta konsumentów. Dzieło sztuki „zaprzęgnięte” do reklamy.

Uwaga! Każdy z tematów może stanowić przyczynek do dyskusji „sprowokowanej” filmowym obrazem Z. Rytki.

6. Odwołaj się do pytania kluczowego zajęć, prosząc uczniów, by wskazali mechanizmy kreacji obiektu pożądania w zespoleniu z pięknem. Ukierunkowane wypowiedzi uczniów. Podsumowanie i dopełnienie zajęć.

Praca domowa:

Mój obiekt pożądania zespolony z pięknem. Dowolna forma twórcza.

Materiały pomocnicze:

Załącznik 1

Wywiad

Joanna Szczepanik: Ulubionym Pana narzędziem jest aparat fotograficzny, a ulubionym medium- fotografia. Kiedyś powiedział Pan, że fotografia jest dla Pana „ostatnim elementem intelektualnej układanki”.

Zygmunt Rytko: Tak jak mówiłem, ja robię takie mini działania, mini zabiegi, po to, żeby je sfotografować, a do tego celu najbardziej nadaje się fotografia, bo jest natychmiastowa. Po prostu w ułamku sekundy rejestruję myśl, która by już dawno uciekła, gdybym chciał ją na przykład narysować. Stąd te protezy współczesnej cywilizacji, kamera filmowa, aparat fotograficzny, w tej chwili wideo i komputery...

Dwie cząstki wodoru i tlen, z Zygmuntem Rytką rozmawia Joanna Szczepanik.

<http://magazynsztuki.eu/?p=191>. [27 grudnia 2012].

[1] Zaproponowany przeze mnie w niniejszym opracowaniu „metodyczny sposób” pracy z filmem w szkole jako tekstem kultury i dziełem sztuki jest w dużej mierze moją autorską koncepcją, którą niejednokrotnie wykorzystuję, edukując filmowo moich uczniów. A zatem jest to metodologia zarówno doświadczona, jak i sprawdzona w szkolnej rzeczywistości.

[2] Proponuję wykorzystanie filmów, które znalazłem w serwisie You Tube.pl: Legendy PRL – Fiat 126p. <http://www.youtube.com/watch?v=JjXs76PbpNo>. [27 grudnia 2012]; Był sobie PRL.

<http://www.youtube.com/watch?v=m4X4ZwK8O9E>.

<http://www.youtube.com/watch?v=JJASJdVT7gE>.

[27 grudnia 2012].

[3] Bogdan Dobosz, 35 lat Fiata 126p. <http://www.autokrata.pl/artukul/35-lat-fiata-126p-4122>. [27 grudnia 2012].

[4] Joanna Szczepanik, Czasoprzestrzenne projekty Zygmunta Rytki.
<http://www.obieg.pl/prezentacje/23325>.

[27 grudnia 2012].

[5] „Fiat 126p” Zygmunta Rytki
http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114873,6704634,_Fiat_126_p__Zygmunta_Rytki.html.

[27 grudnia 2012].